

Són les 20 h. 3 graus de temperatura. Dilluns 3 de gener. Primer dia feiner en què no es pot fumar a l'interior de cap establiment de restauració. La Rambla de Catalunya de Barcelona és plena de terrasses d'hivern que llueixen un element que a partir d'ara serà una peça clau de l'urbanisme de les ciutats, l'estufa. Però de moment ni la novetat de la nova llei antitabac ni aquests aparells no criden gaire l'atenció dels clients. Fa fred i humitat, i costa de decidir-se. Finalment, són una colla d'amics belgues que han vingut a Barcelona de viatge els qui obren foc i s'asseuen en una terrassa. El cambrer del restaurant, Roberto, confirma que l'èxit de les terrasses a l'hivern és més que relatiu. "La gent d'aquí ni s'hi acosta, la immensa majoria dels clients són turistes, i del nord. Però estic segur que amb la nova llei les terrasses tindran més vida, perquè, al final, el fumador està disposat a passar fred per a poder-se prendre la cervesa o el cafè tranquil·lament."

La Gaia, i Bruno i la Catherine s'instal·len a la taula i el primer gest que fan és encendre la cigarreta. "Hem viscut a França i a Itàlia, i estem acostumats a la prohibició. No ens ve de nou, tot i que a Brussel·les podem fumar als bars i cafeteries, però no als restaurants", explica la Gaia. Per a en Bruno i la Catherine, pares d'un infant d'un any, la llei és positiva perquè protegeix la salut: "Som fumadors i no tenim intenció de deixar-ho, però estem contents que cada vegada sigui més restrictiu de fumar en llocs on hi ha mainada o menjar, ens beneficia a tots. I si hem de passar molt de fred per a poder fumar amb una copa de vi, doncs què hi farem", sentència en Bruno.

El fumador passiu, protegit. La llei espanyola, que s'homologa amb normatives que fa anys que funcionen a molts països de la UE, pretén protegir la salut dels fumadors passius, especialment la dels cambres i treballadors de locals de lleure, els col·lectius més exposats al tabaquisme involuntari. I també la d'infants i malalts. Per això prohibeix de fumar al voltant de centres hospitalaris, escoles i zones de joc infantil. "El fum del tabac ambient té els mateixos agents carcinògens i

Els bars i restaurants han posat a punt les terrasses per als fumadors. Les estufes esdevenen des

Amb pluja, vent o fred

El ritual del cafè i la cigarreta és, per a milers de ciutadans, irrenunciable. Encara que des del 2 de gener complir-lo signifiqui seure a la terrassa d'un bar en ple hivern i amb l'única empara d'una estufa. A casa nostra, un 30% de la població és fumadora.

els mateixos components tòxics que el fum que s'empassa un fumador", explica Esteve Fernández, cap de la unitat de control del tabaquisme de l'Institut Català d'Oncologia. Aquests

fumadors passius tenen un 30% més de possibilitats de patir un infart de miocardi i entre un 20% i un 30% més de patir càncer de pulmó, a més del risc de desenvolupar malalties respiratòries

d'ara un element imprescindible.

que són, després dels tumors i les malalties del sistema circulatori, la tercera gran causa de mortalitat a Catalunya. De fet, a l'estat espanyol es comptabilitza gairebé una mort cada hora a conseqüència del tabaquisme, 55.000 casos de fumadors actius i 1.300 de passius cada any.

En general, els fumadors han rebut amb resignació, però també amb comprensió, les noves limitacions de la llei antitabac. Probablement, és a les cafeteries on més es notarà l'aplicació de la normativa, perquè als restaurants els mateixos clients limitaven molt el consum de tabac durant els àpats. "Sóc fumadora, però em molesta molt que en un restaurant algú fumi mentre menjo. Per això em sembla fantàstic que s'elimini el fum de tots els locals. Si vull fumar, com ara, surto a la terrassa i ho faig. No entenc pas gaire la gent que s'hi ha posat en contra, si

això fa anys que passa a més països europeus i ningú no posa el crit al cel quan hi viatja", adueix la Montserrat, clienta de la cafeteria Jamaica de la Rambla de Catalunya. I encara en destaca un altre avantatge per als no fumadors i per als fumadors i tot: la "fi de la pudor que impregna roba i cabells" quan se surt d'una cafeteria o un local on es permet de fumar.

Futbol sense tabac. Ara bé, per a uns altres, és una persecució en tota regla: "Ens tracten com si fóssim drogoaddictes, empestats. I, en canvi, es tolera que la gent agafi una borratxera en un bar i molesti la resta de clients amb crits. Com que això no perjudica la salut dels altres, cap problema", lamenta el José Luis, un habitual del Frankfurt Nuri's de Sant Boi de Llobregat. En aquest local es poden veure tots els partits de pagament del Barça i el Reial Madrid. Els propietaris adverteixen que la prohibició de fumar pot significar una "pèrdua d'ingressos important" per als bars que tenen contractats paquets televisius de futbol, perquè "molts clients deixaran de venir si no poden fumar tranquil·lament".

En aquest cas, tenen previst de canviar de lloc el televisor a l'estiu perquè els afeccionats puguin veure els partits des de les taules de la terrassa. Però durant l'hivern no tenen cap solució possible, reconeix l'Alfonso. Un dels clients presents és més expeditiu i li demana que "durant els partits deixi fumar la gent, que ningú no se n'assabentarà". Potser sí, però i si un veí els delata? Perquè la nova llei també permet al ciutadà de fer de policia i denunciar anònimament i per internet qualsevol infracció en aquest sentit. I potser els que hi faran més negoci seran les cadenes de pagament Gol TV i Canal +, que poden augmentar substancialment el nombre d'abonats disposats a pagar 15 euros cada mes per a poder veure els partits a casa, ben calents, amb seient segur, cerveses més barates i el cendrer al costat del sofà.

Els hotelers fan càlculs. El sector de l'hoteleria s'ha compromès a complir escrupolosament la llei, malgrat que molts establiments van esmerçar grans quantitats a reformar els locals

el 2006 a fi de crear espais per a fumadors. Però adverteixen que la mesura restarà clientela i, en conseqüència, caldrà retallar plantilles. El sector, que genera el 7% del PIB, calcula que es perdran un 10% de llocs de feina: 20.000 a Catalunya, 14.000 al País Valencià i 7.000 a les Illes. Però no tots els propietaris es prenen la llei pel vessant negatiu. "Han tornat clients que abans havien deixat de venir perquè no es podia fumar, i que ara volen dinar a la terrassa encara que hi faci fred. I des que es va aplicar la primera prohibició de fumar dins el local, vam guanyar molts clients, sobretot famílies el cap de setmana", explica un dels cambrers del restaurant Il Pomo d'Oro del carrer de Rosselló, de Barcelona. De fet, instal·lar la terrassa durant tot l'any els ha reportat molts més beneficis que no pas costos, atès que la llicència municipal "no passa de 500 euros anuals i l'estufa en va costar 80".

La Federació Catalana d'Associacions d'Activitats Recreatives Musicals (Fecasarm) creu que la normativa farà augmentar la facturació dels locals. Confien que el 90% dels fumadors entendran perfectament les restriccions i no deixaran d'acudir als locals per aquest motiu. Encara més, els propietaris esperen que els clients no fumadors, que són la majoria, allargaran les estades en bars i discoteques. "Fins ara molts se n'anaven aviat perquè els molestava el fum, i ara podran allargar les consumicions", asseguren des de la Federació.

Però el sector adverteix d'un altre problema derivat de la prohibició de fumar a l'interior dels locals; el soroll que hi haurà al carrer. Pocs confien que la llei redueixi dràsticament el tabaquisme: senzillament, el desplaçarà i canviarà els hàbits dels fumadors. A la discoteca KGB —a la pàgina següent—, la nit de cap d'any va ser la darrera amb fum. El propietari, que pot mantenir la màquina de tabac dins l'establiment, pronostica un excés de soroll a l'exterior, perquè "tothom sortirà a fumar al carrer, i aleshores els veïns posaran el crit al cel". Els propietaris estan convençuts que ben aviat començaran les denúncies per part dels veïns, i que els ajuntaments obriran expedients sancionadors i els locals acabaran tancant, almenys preventivament.

Les cafeteries presenten un aspecte totalment diferent des del 2 de gener. La fumera característica d'aquests locals ha deixat pas a un espai totalment net. Les discoteques i locals de lleure també han de vetar el tabac, si bé podran mantenir les màquines expenedores a l'interior.

Ciudadà delator

La nova normativa inclou la possibilitat que els ciutadans puguin denunciar anònimament els establiments que vulneren la llei. Amb un sol clic d'internet, els usuaris faran part de la feina que no podran fer els inspectors de l'administració competent, que en la majoria de territoris és l'Agència de Protecció de la Salut. No únicament es podran delatar bars i restaurants, sinó també l'administració encarregada de gestionar hospitals i espais d'oci infantil, a més dels treballadors o propietaris que continuïn fumant mentre atenen el públic. Les primeres 24 hores d'aplicació de la llei, es van rebre més de 300 denúncies a tot l'estat espanyol. I qualsevol presentador o convidat d'un programa que aparegui amb una cigarreta a la mà podrà ser delatat. El càstig pel fet de fumar en un lloc prohibit va de 30 euros a 600 per a reincidents. En el cas dels empresaris, permetre de fumar al local els pot costar una multa fins a 10.000 euros. I les empreses que facin publicitat del tabac poden ser sancionades fins a 600.000 euros.

A mitjan 2009, la legislació sobre espectacles públics i activitats recreatives es va modificar en el sentit que la responsabilitat dels actes incívics al carrer es traslladava cap a la persona o persones autores, i quedava derogada la responsabilitat del local al quadrant exterior. Es preveien sancions per infracció greu fins a sis mesos de tancament del local i multes fins a 6.000 euros. Però d'ara endavant allò que passi a la via pública serà responsabilitat de cada ajuntament i ho regularan les ordenances municipals.

Per tant, caldrà veure si el control exterior dels locals amb una possible acumulació de fumadors es resol amb més policia a les zones considerades calentes. Però, és clar, feta la llei, feta la trampa. El secretari general de Fecasarm, Joaquim Boada, creu que alguns locals "faran els ulls grossos" i permetran de fumar a l'interior. Pagar una multa per haver infringit la llei antitabac pot ser el mal menor per a alguns empresaris, que, si no, serien denunciats per excés de soroll.

Els qui s'hi repensaran. Els experts consideren que l'entrada en vigor de la nova llei del tabac permetrà de reduir les malalties relacionades amb el tabaquisme, sobretot els fumadors passius. Un estudi del 2006 ja indicava que les restriccions impo-

sades per la llei anterior van reduir el nombre d'infarts a la regió sanitària de Barcelona. Durant el 2006 es va detectar una davallada en la taxa d'infarts d'un 11% en els homes i un 9% en les dones. També s'ha registrat un descens en el nombre de fumadors. Actualment, fuma un 28% de la població de Catalunya —als Països Catalans, la mitjana és del 30%—, i el 2006 la xifra de fumadors diaris i ocasionals era del 34%. La majoria consumeix tabac diàriament, només un 3,3% són fumadors ocasionals i hi ha més homes fumadors que no pas dones. Les campanyes antitabac, però, sembla que han donat resultat. El percentatge d'ex-fumadors ha crescut d'un 20% i els homes grans i les dones joves són els qui més abandonen aquest vici.

Els metges i psicòlegs especialistes en addiccions esperen que l'enduriment de la llei antitabac, unit a l'encariment que va registrar el paquet de cigarretes el desembre passat per ordre ministerial, actuïn de dissuasors per a molts fumadors. La majoria de marques són 40 cèntims més cares per cada paquet, i en alguns casos superen els 4 euros. Igual que l'encariment mitjà de la factura de la llum en un mes que tanta polèmica ha suscitat a casa nostra.

Gemma Aguilera